

Особливості впровадження мобільного навчання іноземної мови в економічному ЗВО

Олена Олегівна Карпова

Одеський національний економічний університет, вул. Преображенська,
8, м. Одеса, 65000, Україна
magic__box@mail.ru

Анотація. *Метою дослідження є вдосконалення процесу навчання іноземної мови у вищій школі завдяки використанню мультимедійних засобів загалом, та мобільного навчання зокрема. Завданнями дослідження є аналіз сучасних форм, методів та засобів навчання іноземної мови із використанням ІКТ, їх відбір та експериментальна перевірка ефективності їх застосування. Об'єктом дослідження є процес навчання іноземної мови студентів економічних спеціальностей. Предметом дослідження є використання засобів ІКТ у навчально-дослідній роботі студентів. Використано такі методи дослідження як тестування, анкетування, експериментальне дослідження, співбесіди та консультації. У роботі проведено аналіз, узагальнення та систематизацію досліджень з проблеми навчання іноземної мови у вищій школі завдяки мультимедійним засобам, виконано експериментальне впровадження мультимедійних технологій, у тому числі мобільного навчання, у процес навчання іноземної мови професійного спрямування. Результати дослідження планується узагальнити для написання рекомендацій щодо втілення мобільного навчання іноземної мови майбутніх економістів.*

Ключові слова: мобільне навчання; інтерактивність; мультимедійні технології; мобільне навчальне середовище; іноземна мова.

O. O. Karpova. Peculiarities of implementation of mobile learning of foreign languages at the economic university

Abstract. *The aim of the study is to improve the process of teaching a foreign language using multimedia tools in general, and mobile learning in particular. The objectives of the study are the analysis of modern forms, methods and tools of teaching a foreign language with ICT tools, their selection and experimental study of their effectiveness. The object of the research is the process of teaching a foreign language to students of economic specialties. The subject of the research is the use of ICT tools in students' study and research work. The following methods of research have been used: testing, questionnaires, experimental research, interviews and consultations. The analysis, generalization and systematization of researches on the problem of teaching a foreign language at higher educational establishments with the use*

of multimedia tools have been made as well as the experimental implementation of multimedia technologies along with mobile learning to teaching a professionally-oriented foreign language has been conducted. *The results of the study* are planned to be published to implement mobile learning in teaching a foreign language to future economists.

Keywords: mobile learning; interactivity; multimedia technologies; mobile learning environment; a foreign language.

Affiliation: Finance-economic department, sub-department of foreign languages, Odesa National Economic University, 8, Preobrazhenska Str., Odesa, 65000, Ukraine.

E-mail: magic__box@mail.ru.

На сьогодні поширене використання сучасних технологій, у тому числі мобільного навчання, у вищій школі вимагає розробку нових підходів та методів навчання іноземної мови, забезпечення та оновлення навчального матеріалу для того, щоб зробити навчання більш доступним, рівноправним та гнучким для усіх студентів. За статистикою більше 6 мільярдів людей мають мобільний телефон і кожна друга особа використовує Інтернет саме через мобільний телефон. Мобільні технології змінюють наш спосіб життя та починають змінювати й спосіб навчання. На відміну від традиційних педагогічних підходів до навчання іноземної мови у вищій школі, мобільне навчання дає змогу використовувати більш широкі можливості щодо часу, місцезнаходження, доступності та контексту навчання.

Мобільне навчання полягає у використанні мобільних технологій окремо або ж у комбінації з іншими засобами ІКТ з метою навчання у будь-якому місці та у будь-який час [6; 7]. Такий вид навчання може бути представлений різними способами – використанням мобільних телефонів для доступу до освітніх ресурсів, створення контенту як у межах аудиторії, так і в поза аудиторний час, комунікації тощо. Загалом, мобільне навчання має за мету підтримувати різноманітні освітні цілі, наприклад, ефективне адміністрування системи вищої школи, у тому числі налагодити міжособистісне спілкування тощо [3].

Існує багато дефініцій мобільного навчання. Так, науковці визначають мобільне навчання як «навчання через різноманітні контексти шляхом соціальної та змістовної взаємодії з використанням власних електронних приладів» [2], «процеси пізнання (як особисті, так і громадські) через дослідження та спілкування у різних контекстах серед людей та інтерактивних технологій» [5], «навчання, що відбувається завдяки мобільним пристроям або обробки даних для мобільних користувачів (застосування невеликих, портативних та безпроводних

приладів) та електронне навчання (навчання завдяки використанню інформаційно-комунікаційних технологій) [4].

На думку вчених, мобільне навчання є природною еволюцією електронного навчання або ж новою формою дистанційного навчання, при якій студенти використовують освітню технологію мобільних приладів у зручний час. Зауважимо, що мобільне навчання відрізняється від електронного навчання тим, що не потребує Інтернет лабораторій, має перевагу миттєвого обміну SMS-повідомленнями, а не електронними листами, не вимагає часу на підключення до провідного Інтернету, має більше можливостей для більш доступного навчання і вважається звичайним розширенням електронного навчання.

До того ж, науковці вважають, що мобільні пристрої є поширеним засобом, що сприяє змістовному поєднанню праці, навчання та вільного часу. Таким чином, метою мобільного навчання іноземної мови є мотивувати студентів у будь-який час та у будь-якому місці збирати, оцінювати та обробляти інформацію в поза аудиторний час, навчатися у реальному контексті, та поєднати освітнє середовище й домашнє оточення.

Погоджуючись із думкою вчених, вважаємо, що значною перевагою мобільного навчання іноземної мови є те, що воно сприяє особистісно-орієнтованому навчанню студентів немовних спеціальностей і надає багато можливостей для диференційованого, автономного та індивідуального навчання іноземної мови в сучасних умовах.

Загалом, до технологій мобільного навчання відносять ноутбуки, MP3-плеєри, смартфони, планшети, ігрову консоль тощо. Окрім того, вважаємо за необхідне додати, що технологія підкастингу дає змогу слухати аудіо-записи лекцій та переглядати їх, а також тренуватися для представлення презентацій. Психологічне дослідження довело, що ті студенти, які завантажували такі лекції, досягали кращих результатів на іспиті, аніж ті, які відвідували лекції (за умови, якщо вони їх занотовували) [1].

Так, з метою визначення стану проблеми навчання іноземної мови студентів економічних спеціальностей засобами мультимедійних технологій, у тому числі з використанням мобільних телефонів у освітньому процесі на практиці було проведене анкетування, в якому брали участь викладачі та студенти четвертого курсу денної форми навчання загальною кількістю 180 осіб. У результаті анкетування ми виявили, що 53 % викладачів та 92 % студентів вважали, що навчання іноземної мови засобами мультимедійних технологій сприяє розвитку творчих здібностей, активізує та урізноманітнює освітній процес, а також допомагає підвищити рівень володіння іноземною мовою; у той час як

лише 8 % студентів надали перевагу традиційним методам навчання іноземної мови. Зазначимо, що викладачі також надавали перевагу іншим педагогічним технологіям навчання іноземної мови.

Проблема застосування сучасних технологій у процесі навчання іноземної мови, на думку викладачів, полягала в недостатньому матеріально-технічному забезпеченні закладу вищої освіти, а також у скороченні аудиторних годин, хоча, вважаємо, що результати свідчать про те, що навчання завдяки використанню мультимедійних технологій, у тому числі впровадження мобільного навчання на сьогодні залишається не розробленим та не апробованим. Відсутність доступу до мережі Інтернет на практичних заняттях за результатами анкетування, на думку викладачів (46 % респондентів), також було однією з перешкод застосування сучасних технологій у освітньому процесі. Як показало анкетування, Інтернет активно використовувався студентами (90 % респондентів) у процесі вивчення іноземної мови з метою пошуку матеріалів для доповідей, статей, презентацій, виконання творчих завдань, перекладу слів і текстів, а також пошуку граматичних правил і виконання онлайн тестів. Студенти використовували мобільний телефон у процесі вивчення іноземної мови (46 % респондентів) для перекладу слів та текстів, пошуку інформації в Інтернеті, читання електронних книг іноземною мовою та зберігання мультимедійних презентацій, електронних підручників тощо.

У процесі дослідження з'ясовано, що мобільне навчання іноземної мови реалізовувалось на практичних заняттях та під час поза аудиторної самостійної роботи студентів завдяки:

- перекладу соціально-економічних текстів з використанням електронного словника;
- перегляду відеоматеріалу і прослуховування аудіо матеріалу іноземною мовою онлайн;
- представлення презентацій;
- пошуку необхідної інформації з теми;
- онлайн тестування;
- використання різноманітних додатків для більш ефективного вивчення іноземної мови;
- Skype-консультації тощо.

Отримані результати засвідчили необхідність та ефективність впровадження мультимедійних технологій у процес навчання іноземної мови, у тому числі, мобільного навчання. Однак, незважаючи на активне застосування мультимедійних продуктів і мультимедійних засобів, їх використання не було системним, організованим та структурованим.

Для більшої наочності процес мобільного навчання іноземної мови

студентів можна представити у такий спосіб (рис. 1).

Рис. 1. Модель мобільного навчання іноземної мови

Серед проблем застосування мультимедійних засобів у закладах вищої освіти, ми виділили наступні: недостатнє матеріально-технічне забезпечення навчальних закладів, труднощі у створенні мультимедійних навчальних програм, неготовність викладачів до їх застосування, малодосліджений психолого-педагогічний аспект використання ІКТ та їх вплив на фізичний і психічний розвиток студентів, необхідність значного проміжку часу для повноцінної організації процесу навчання з усіма необхідними мультимедійними засобами, створення мультимедійної навчально-методичної бази тощо.

Перевагами мобільного навчання іноземної мови студентів немовних спеціальностей були такі: застосовність під час стаціонарного навчання, онлайн навчання та, в майбутньому, можливість застосування при дуальному навчанні; відносно недорогій можливості навчання (така форма навчання є більш економічною і сприятиме навчанню студентів із малорозвинених країн або бідних регіонів, мобільні телефони коштують дешевше комп'ютерів та інших мультимедійних засобів навчання); швидкість передачі, обробки та збереження даних; інтерактивність; розвиток творчого мислення студентів; навчання у будь-якому місці та у будь-який час; розвиток навичок самонавчання та постійного навчання (з *англ.* *lifelong learning*); створення нових підходів до навчання іноземної мови в умовах скорочення аудиторних годин та збільшення часу на самостійну роботу студентів; поєднання синхронного та асинхронного навчання тощо.

Основними перешкодами впровадження мобільного навчання у

вищій школі вважаємо відсутність загальноприйнятої теорії мобільного навчання та малорозробленість додатків для такого виду навчання, оцінювання результатів навчання; відволікання від процесу навчання; негативний вплив на здоров'я студента; питання приватності даних, інтелектуальної власності та безпеки; технічні недоліки мобільних технологій; відсутність графіку навчання, що порушить баланс між роботою та приватним життям; різниця звичок користувачів мобільних телефонів в різних країнах та регіонах.

Нарешті, щодо перспектив реалізації мобільного навчання іноземної мови, то можуть бути охоплені такі напрями як: проведення анкетувань, тестувань, упровадження «своєчасного навчання або навчання в строк (з *англ.* just-in-time (J.I.T.) learning), контекстуального навчання, а також мобільного навчання через використання соціальних мереж (з *англ.* Social-networked mobile learning), мобільного освітнього ігрового навчання, хмарного зберігання файлів тощо.

Отже, упровадження мобільного навчання сприяє реалізації особистісно-орієнтованого навчання іноземної мови, удосконаленню науково-дослідних умінь студентів, а також розвитку навичок командної роботи та співпраці, що сприятиме формуванню іншомовної професійної комунікативної компетенції майбутніх економістів.

Список використаних джерел

1. Callaway E. 'iTunes university' better than the real thing [Electronic resource] / Ewen Callaway // New Scientist. – 2009. – Access mode : <http://www.newscientist.com/article/dn16624-itunes-university-betterthan-the-real-thing.html>.

2. Crescente M. L. Critical issues of m-learning: design models, adoption processes, and future trends / Mary Louise Crescente, Doris Lee // Journal of the Chinese Institute of Industrial Engineers. – 2011. – Vol. 28 (2). –P. 111–123. – DOI : 10.1080/10170669.2010.548856.

3. Mobile Learning [Electronic resource]. – Access mode : <http://webarchive.unesco.org/20151216185121/http://www.unesco.org/new/en/unesco/themes/icts/m4ed/>

4. Quinn C. mLearning. Mobile, Wireless, In-Your-Pocket Learning [Electronic resource] / Clark Quinn. – Linezine, 2000. – Access mode : <http://www.linezine.com/2.1/features/cqmmwiyp.htm>.

5. Sharples M. The design of personal mobile technologies for lifelong learning / Mike Sharples // Computers & Education. – 2000. – Vol. 34 (3-4). – P. 177–193. – DOI:10.1016/S0360-1315(99)00044-5.

6. Семеріков С. О. Мобільне навчання: історія, теорія, методика / Сергій Семеріков, Ілля Теплицький, Світлана Шокалюк // Інформатика та

інформаційні технології в навчальних закладах. – 2008. – № 6. – С. 72-82 ; 2009. – № 1. – С. 96-104.

7. Семеріков С. О. Мобільне навчання: історико-технологічний вимір / Семеріков С. О., Стрюк М. І., Моїсеєнко Н. В. // Теорія і практика організації самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів : монографія / кол. авторів; за ред. проф. О. А. Коновала. – Кривий Ріг : Книжкове видавництво Киреєвського, 2012. – С. 188-242.

References (translated and transliterated)

1. Callaway E. 'iTunes university' better than the real thing [Electronic resource] / Ewen Callaway // New Scientist. – 2009. – Access mode : <http://www.newscientist.com/article/dn16624-itunes-university-betterthan-the-real-thing.html>.

2. Crescente M. L. Critical issues of m-learning: design models, adoption processes, and future trends / Mary Louise Crescente, Doris Lee // Journal of the Chinese Institute of Industrial Engineers. – 2011. – Vol. 28 (2). –P. 111–123. – DOI : 10.1080/10170669.2010.548856.

3. Mobile Learning [Electronic resource]. – Access mode : <http://webarchive.unesco.org/20151216185121/http://www.unesco.org/new/en/unesco/themes/icts/m4ed/>

4. Quinn C. mLearning. Mobile, Wireless, In-Your-Pocket Learning [Electronic resource] / Clark Quinn. – Linezine, 2000. – Access mode : <http://www.linezine.com/2.1/features/cqmmwiyp.htm>.

5. Sharples M. The design of personal mobile technologies for lifelong learning / Mike Sharples // Computers & Education. – 2000. – Vol. 34 (3-4). – P. 177–193. – DOI:10.1016/S0360-1315(99)00044-5.

6. Semerikov S. O. Mobilne navchannia: istoriia, teoriia, metodyka [Mobile learning: history, theory, methods] / Serhii Semerikov, Illia Teplytskyi, Svitlana Shokaliuk // Informatyka ta informatsiini tekhnolohii v navchalnykh zakladakh. – 2008. – No. 6. – S. 72-82 ; 2009. – No. 1. – S. 96-104. (In Ukrainian)

7. Semerikov S. O. Mobilne navchannia: istoryko-tekhnolohichniy vymir [Mobile learning: historical and technological dimension] / Semerikov S. O., Striuk M. I., Moiseienko N. V. // Teoriia i praktyka orhanizatsii samostiinoi roboty studentiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv : monohrafiia / kol. avtoriv; za red. prof. O. A. Konovala. – Kryvyi Rih : Knyzhkove vydavnytstvo Kyreievskoho, 2012. – S. 188-242. (In Ukrainian)